

Nr 584

Av fru **Sundberg m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till hälso- och sjukvård samt motionsverksamhet för studerande.

(Lika lydande med motion nr 364 i Första kammaren)

Kungl. Maj:t beslöt i samband med behandlingen av den studiesociala utredningen att tillsätta en arbetsgrupp för att närmare utreda behovet av indirekta studiesociala åtgärder. Den av arbetsgruppen under 1966 framlagda promemorian »Studerandehälsovård» (stencil Ecklesiastikdepartementet 1966: 14) kom att bilda underlag för proposition i ärendet (1967: 48), vilken senare bifölls av riksdagen.

Grundprincipen för såväl arbetsgruppen som departementschefen var att de studerande vid de postgymnasiala utbildningsanstalterna icke principiellt borde särbehandlas i detta avseende. Dock framhöll föredraganden starka praktiska skäl för att viss psykisk och psykosomatisk vård borde tillhandahållas i omedelbar anslutning till utbildningsmiljön. Utan tvivel är de studerande i takt med införandet av mera bundna studiegångar alltmera beroende av en sjuk- och hälsovård av profylaktisk karaktär. Redan mycket korta uppehåll i studierna på grund av sjukskrivning kan få uppenbart negativa effekter för den enskilde studenten genom starkt minskade möjligheter att följa den ursprungliga gruppens undervisning. Man torde även kunna draga paralleller till den som allmänt värdefull ansedda, främst förebyggande hälso- och sjukvård som bedrivs inom industrin. Ett vårdutbud av anförd typ ansågs även ha ett värde som medicinsk specialitet.

Finansiellt ansågs att de studerande i samma utsträckning som andra kategorier själva borde bära sina sjukvårdskostnader. Statsbidrag borde dock utgå till huvudmannen (studerandeorganisationerna) i en omfattning som motsvarade sjukvårdshuvudmännens insatser i den kommunala socialvården. Riksdagen beslöt på dessa grunder efter departementschefens i propositionen framförda förslag att anvisa stöd för en basorganisation bestående av:

1. Vissa arbetsledande och administrativa funktioner
2. Kostnader för kuratorer
3. Kostnader för sjuksköterskor
4. Vissa sjukvårdskomkostnader
5. Vissa hyreskostnader samt
6. Skärmbildsundersökningar.

På grundval av denna basorganisation beräknades ett generellt statsbidrag som för budgetåret 1967/68 fastställdes till 10 kronor per studerande upp till ett antal av 10 000 och därutöver 5 kronor per studerande.

Studerandehälsovården har sedan riksdagsbeslutet genomgått en kraftig expansion. Sålunda har antalet besök mer än fördubblats under perioden 1964/65—1968/69, vilket är främsta orsaken till att antalet tjänstgöringstimmar för de inom organisationen verksamma läkarna ökat från 216 timmar i veckan till 480. Som en följd av detta har totalkostnaderna under perioden mer än tredubblats, med en fördubbling på den korta tiden sedan budgetåret 1966/67. Detta har inträffat trots att verksamheten på många håll ännu icke nått projekterad omfattning.

För de studerandes del har detta förhållande resulterat i kraftigt ökade väntetider genom att studentkårerna icke haft de ekonomiska möjligheter att öka sina insatser som skulle ha varit möjliga. En bidragande faktor i detta sammanhang torde vara det faktum att man underlät att från början införa någon korrektion för kårortens faktiska kostnader. Effekten av detta senare har blivit en markant sned kostnadsfördelning som kraftigt missgynnat de kårer som strävat att upprätthålla en hög ambitionsnivå inom detta område. Det faktum att statens ekonomiska bidrag enbart utgår på grund av det registrerade antalet studenter utan kombination av att vara fråga om att bestrida viss angiven del av de faktiska kostnaderna torde redan på kort sikt innebära tveksamhet från kårerna att utbygga verksamheten i önskad omfattning.

Mot detta står dock det redovisade behovet, vilket manifesteras av starkt förlängda väntetider innan de vårdsökande kan behandlas. På vissa håll har detta t. o. m. fått balanseras av en viss medveten dämpning av informationen om studerandehälsovården, för att icke totalt överanstränga de faktiska resurserna på kårorten.

Verksamhetens omfattning och kostnaderna härför har således kraftigt ökat, och en likartad utveckling kan förutses för de närmaste åren. De ökande kostnaderna har främst kommit att belasta de studerande. Samtidigt som statsbidragen under tiden 1966/67—1968/69 täckt en i stort sett oförändrad del av verksamheten (och jämfört med 1964/65 täcker 10 % mindre) har de studerandes andel ökat med 10 % (vid en jämförelse med 1964/65 hela 30 %). Bidragen från de studerande är 1968/69 mer än tredubblade jämfört med 1966/67.

Inom socialstyrelsen arbetar en grupp — med representanter för CSN, SFS och UKÄ — med en översyn över studerandehälsovården. Det låter sig möjligen sägas att några mer omfattande förändringar av grunderna för bidragen till studerandehälsovården inte bör företas innan denna grupp avslutat sitt arbete. Detta kan dock inte gälla bidragen till den basorganisation varom riksdagen 1967 beslutade. Propositionen lämnar utrymme för olika tolkningar av dessa kostnader, men de som här presenteras utgör ett

minimum, om vilket inga delade meningar kan råda. Det bör understrykas att uppgifterna avser 1968 års löneläge och ortsgrupp 4. Därutöver bör framhållas att de existerande basorganisationerna har väsentligt större omfattning än den av arbetsgruppen och departementschefen förutsatta. Kostnaderna härför belastar dock enbart studerandeorganisationerna.

Kostnad för basorganisation med omfattning enligt prop. 1967: 48 (för 10 000 studerande)

1 kurator (lön enl. A 19) inkl. sociala avgifter	34 900
1 1/2 sjuksköterska (lön enl. A 14) inkl. sociala avgifter	39 150
Arvodering läkare för icke sjukvårdande uppgifter 6 tim./vecka (2 läkare, 3 timmar vardera)	18 000
Sjukvårdsomkostnader	10 000
Lokalkostnader (inkl. städning)	25 000
Skärmbildsundersökningar (3 000 undersökningar) 6: —/undersökning varav 2: —/undersökning för omkostnader och sköterska ..	18 000
Summa kronor	145 050

Kostnaderna överstiger således med nära 50 % de bidrag som utgår, trots att bidragen är avsedda att täcka hela basorganisationen. Bidragen bör därför, såsom även studerandeorganisationerna framhållit, höjas till 14 kronor per studerande intill ett studerandeantal av 10 000 och 7 kronor per studerande därutöver.

För att uppnå en rättvisande kostnadsfördelning bör dessa bidrag utgå *proportionellt* efter kårorternas faktiska kostnader. Principen bör härvid vara att statens totala åtagande beräknas med utgångspunkt från det samlade studerandeantalet, beräknat kårortsvis såsom anges i tidigare beslut, men att fördelningen av detta stöd skall korrigeras så att de olika kårorterna erhåller samma procentuella täckning av sina faktiska kostnader. För att denna fördelningsmetod ej skall få en hämmande effekt på resurserna för att genomföra behövliga utvidgningar på eftersatta kårorter föreslås bidraget för enskild kår begränsat till en summa som motsvarar 20 kronor per studerande upp till 10 000 och 10 kronor därefter.

Bidragen till studerandehälsovården beräknas på grundval av antalet studerande, som på respektive kårort under föregående budgetår aktivt bedrivit studier. Med nuvarande snabba ökning av studerandeantalet medför detta att det statliga bidraget blir än mer otillräckligt jämfört med de utgifter det skall täcka. Även om praktiska svårigheter föreligger att beräkna antalet studerande för den period stödet avser, borde det vara möjligt att uppdra åt tillsynsmyndigheten att halvårsvis beräkna och utbetala bidrag på grundval av studerandeantalet under den gångna terminen. Även andra möjligheter kan stå till buds att undanröja dessa svårigheter.

Med stöd av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta att vid behandlingen av statsverkspropositionens åttonde huvudtitel för budgetåret 1969/70 anvisa till »Bidrag till hälso- och sjukvård samt motionsverksamhet för studerande» ett förslagsanslag om 1 880 000 kronor och att vad avser anslaget för hälso- och sjukvård detta fördelas proportionellt efter de faktiska kostnaderna på sätt som i motionen anförts, samt

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att Kungl. Maj:t snarast utreder möjligheterna att vid utgivande av bidrag till de studerandes hälso- och sjukvård samt deras motionsverksamhet beräkna dessa bidrag på det aktuella studerandeantalet.

Stockholm den 28 januari 1969

Ingrid Sundberg (m)

Britt Mogård (m)

Blenda Ljungberg (m)
